

DOI: [10.32702/2307-2156-2020.5.61](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.5.61)

УДК 351.83: 364.4: 343.72

*Є. В. Соловйов,
аспірант кафедри публічної політики та політичної аналітики,
Національна академія державного управління при Президентові України
ORCID ID: 0000-0002-9595-6237*

ДО ПИТАННЯ ПРО ІНТЕГРАЦІЮ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ПРИЙМАЮЧІ ГРОМАДИ В УКРАЇНІ

*E. Solovjov
Postgraduate student of public policy and political analysis department,
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine*

ON THE INTEGRATION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS INTO HOST COMMUNITIES IN UKRAINE

Досліджено процеси інтеграції ВПО у приймаючі громади в Україні та вплив таких змін на механізми державного регулювання у сфері внутрішньої вимушеної міграції. Визначено методологічні основи та практичні аспекти розробки та впровадження механізмів державного регулювання у сфері внутрішньої вимушеної міграції в Україні з метою інтеграції ВПО у приймаючі громади.

Основою конституційних змін є удосконалення законодавства, впровадження ідей «Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб» та відповідних нормативно-правових документів на рівні різних областей, ОТГ, громад тощо. Встановлено, що ефективність інтеграції ВПО вимагає правового забезпечення, формування дієвої системи управління державних органів з метою інтеграції ВПО у приймаючі громади. Проведено контент-аналіз обласних програм та на основі теоретико-методологічних підходів щодо практичних завдань у сфері забезпечення інтеграції ВПО у місцеві громади у деяких регіонах України. Встановлено, що державно-управлінські реформи мають бути спрямовані на вирішення проблемних питань з метою забезпечення інтеграції ВПО у місцеві громади всіх регіонах України. Актуалізується реалізація завдання державного управління на основі ціннісних засад ВПО в межах процесу внесення змін до «Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб», спрямовані на удосконалення механізмів державного регулювання у сфері внутрішньої вимушеної міграції в Україні.

Автором представлені шляхи щодо пом'якшення наслідків ВВМ і стабілізації суспільних відносин в неокупованих районах Донецької та Луганської областей.

The processes of integration of internally displaced persons into host communities in Ukraine and the impact of such changes on the mechanisms of state regulation in the field of internal forced migration are studied. The methodological foundations and practical aspects of the development and implementation of state regulation mechanisms in the field of internal forced migration in Ukraine for the purpose of integrating the HPE into the host communities are defined.

The basis of the constitutional changes is the improvement of legislation, the introduction of the ideas of the "Strategy for the integration of internally displaced persons" and relevant legal documents at the level of different regions, communities, and so on.

It is established that the effectiveness of internally displaced persons integration requires legal support, the formation of an effective management system of state bodies in order to integrate HPE into the host communities. The content analysis of regional programs and based on theoretical and methodological approaches to practical tasks in the field of ensuring the integration of IDPs (internally displaced persons) into local communities in some regions of Ukraine was carried out.

It is established that state-management reforms should be aimed at solving problematic issues in order to ensure the integration of higher education institutions into local communities in all regions of Ukraine. The implementation of the task of public administration based on the values of the IDPs (internally displaced persons) is being updated as part of the process of making changes to the "Strategy for the integration of internally displaced persons", aimed at improving the mechanisms of state regulation in the field of internal forced migration in Ukraine. The author presents ways to mitigate the consequences of WWM and stabilize public relations in non-cooperative areas of Donetsk and Luhansk regions.

Ключові слова: державне управління; механізми державного регулювання; ВПО; громади; Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб; правовий стан.

Key words: public management; mechanisms of state regulation; IDPs; communities; "Strategies for integration of internally displaced persons"; legal state.

Постановка проблеми. Сьогодні відбуваються процеси розвитку у сфері внутрішньої вимушеної міграції в Україні. Отримують розвиток кожного дня питання інтеграції ВПО у приймаючі громади крізь призму відповідних нормативно-правових документів на рівні України та різних областей, ОТГ тощо. Наразі в Україні сформовано мінімально достатню правову базу, необхідну для ухвалення владних рішень щодо внутрішньо переміщених осіб (ВПО), проте прикордонній, реєстраційній і міграційній службам не вистачає інституційної спроможності й узгодженості дій з іншими суб'єктами впливу на інтеграцію ВПО у приймаючі спільноти та її гуманітарне врегулювання. Через це існує запит на оновлені, більш ефективні механізми державного регулювання, що спроможні забезпечити сталий і безперешкодний розвиток сфери ВВМ в Україні й матимуть більшу суспільну користь і цінність (навіть додану вартість від діяльності суб'єктів господарювання із залученням ВПО) за несприятливих викликів внутрішнього й зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сучасних проблем державного регулювання суспільно-політичних процесів та уточнення в них ролі держави приділяли свою увагу такі зарубіжні вчені, як: У. Бек, І. Валлерстайн, Р. Інглхарт, В. Іноземцев, С. Ліпсет, Д. Медоуз, Д. Різман, Е. Тоффлер, Ф. Фукуяма та ін. Серед вітчизняних учених, які розробляли механізми державного управління й досліджували модернізацію публічно-управлінських відносин, відзначимо праці Е. Афоніна, В. Бакуменка, І. Дегтярьової, В. Корженка, В. Мартиненка, Н. Нижник, Г. Одінцової, О. Пухкала, І. Розпутенка, В. Соловиха, Ю. Сурміна, С. Телешуна та ін. Сучасні проблеми державного регулювання міграційних процесів досліджувалися в працях співвітчизників О. Балакіревої, І. Войналович, В. Воронкової, В. Голубь, А. Дергач, К. Крохмальнової, О. Малиновської, Ю. Римаренка та були проаналізовані у звітах Міжнародної організації з міграції ООН (МОМ), Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні, Світового банку й Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).

Мета статті. Головною метою роботи є аналіз вітчизняного досвіду інтеграції внутрішньо переміщених у приймаючі громади в Україні.

Результати дослідження. Аналіз нормативно-правового й інституційного забезпечення гарантуючого та підтримуючого механізмів державного регулювання у сфері внутрішньої вимушеної міграції свідчить про значущість впровадження «Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб», яка була ухвалена 15 листопада 2017 року та була затверджена Кабінетом Міністрів України з метою впровадження довгострокових рішень по внутрішньому переміщенню на період до 2020 року [1] виявлення основних проблем у житті ВПО та загальних напрямків їх вирішення.

Стратегія спрямовується в загальному випадку на своєчасне їх утілення шляхом забезпечення усунення та/або вирішення проблемних питань внутрішнього переміщення громадян України та його негативних наслідків, які, зокрема, виникають у приймаючих територіальних громадах. Реалізація Стратегії обумовлюється затвердженням 21 листопада 2018 р. Кабінетом Міністрів України Планом заходів з реалізації Стратегії інтеграції ВПО та впровадження довгострокових рішень по внутрішньому переміщенню на період до 2020 року [3] (далі – План заходів). Свого часу «The Inter-Agency Standing Committee» стверджувала, що головним із

трьох напрямків довгострокових дозволів для ВПО (особливо в генезисі неможливості повернення в місця колишнього проживання) є інтеграція в приймаючі спільноти.

Історія міжнародних досліджень ВВМ свідчить, що головними перешкодами для інтеграції є такі:

- доступ до житла;
- доступ до засобів існування;
- забезпечення права власності;
- соціальні послуги, управління;
- ставлення приймаючих громад до ВПО [2].

На цьому етапі вирішення проблем ВПО важливим є поєднання зусиль державних органів влади із зусиллями органів місцевого самоврядування та громадськими організаціями у напрямі сприяння реалізації вказаних вище Стратегії та Плану заходів і забезпечення всебічного моніторингу дій органів влади та місцевого самоврядування. Як суб'єкти публічного врядування, небайдужі представники громадянського суспільства можуть своєчасно долучатися до роботи відповідальних органів у межах захисту прав ВПО за умови відповідального ставлення до процесів реалізації Стратегії [1] та відповідного Плану заходів [3].

На виконання Стратегії та Плану заходів у регіонах проведено таку роботу:

- Вінницька область: розроблено регіональний план заходів, спрямованих на покращення інтеграції ВПО на 2019 рік;
- Дніпропетровська область: здійснюється збір інформації та пропозицій щодо можливих заходів для внесення їх до регіонального плану заходів на виконання Стратегії;
- Донецька область: розроблено Регіональну програму адаптації, інтеграції та допомоги ВПО на 2019–2020 роки;
- Закарпатська область: розроблено проект розпорядження голови облдержадміністрації щодо затвердження Плану заходів з реалізації Стратегії на період до 2020 року;
- Запорізька область: проведено роботу щодо визначення житлових проблем ВПО (проведено інвентаризацію вільних приміщень, що можуть бути використані), забезпечення пенсійних і соціальних виплат – інформування про пенсії і соціальні виплати; інформаційної кампанії з висвітлення позитивного досвіду інтеграції; створення нових робочих місць, підвищення потенціалу агропромислового сектора; інформування ВПО щодо участі в мікрокредитуванні в агробізнесі; аналізу проблем зайнятості й попиту на ринку праці для планування роботи державних центрів зайнятості; тренінгів для вчителів і соціальних працівників для роботи з дітьми ВПО; психологічної підтримки та розвитку мовлення для дітей ВПО; сприяння здобуттю вищої освіти, дистанційної освіти, доступу до підручників;
- Миколаївська область: підготовлено проект розпорядження голови Миколаївської обласної державної адміністрації щодо виконання Плану заходів із реалізації у Миколаївській області Стратегії інтеграції внутрішнього переміщення на період до 2020 року;
- Рівненська область: розроблено та затверджено розпорядженням голови Рівненської облдержадміністрації план заходів із реалізації Стратегії; здійснено моніторинг житлових потреб ВПО у Рівненській області у розрізі осіб/родин і населених пунктів; надано ВПО в першочерговому порядку довгострокові кредити як індивідуальним забудовникам житла на селі; була створена та підтримується в актуальному стані Єдина інформаційна база даних про ВПО;
- Харківська область: опрацьовуються пропозиції щодо розроблення регіональної програми підтримки ВПО;
- Черкаська область: програму підтримки інтеграції ВПО відповідно до плану заходів із реалізації Стратегії станом на 15.06.2019 р. не ухвалено.

Можемо дійти висновків, що регіони недостатньо залучились до роботи щодо реалізації Стратегії та Плану заходів. Найчастіше в регіонах проводилась підготовча робота до розробки плану заходів на виконання Стратегії. В окремих випадках обласні органи працювали над цим у межах реалізації Стратегії та Плану заходів, і у цьому контексті варто відзначити Рівненську та Запорізьку області. Окремо слід сказати про Донецьку область, яка затвердила Регіональну програму адаптації, інтеграції та допомоги ВПО на 2019–2020 роки. Зазначена робота відповідає потребам регіону, адже область прийняла найбільшу кількість ВПО.

За останніми офіційними даними, розподіл загальної кількості ВПО (1 513 859 осіб) відносно кількості постійного населення регіонів становив: у 13 областях – до 1 %, у дев'яти областях – до 5 % ВПО, у Донецькій та Луганській областях – понад 10 % ВПО, в тому числі: 1/3 ВПО – це особи похилого віку чи з інвалідністю (503 468 осіб), 1/9 ВПО – діти (176 875), 1/4 ВВП (383 208) – представники економічно активного населення. Освітній рівень ВПО суттєво відрізняється від освітнього рівня загальної кількості безробітних: понад 70 % ВПО – це особи з вищою освітою (серед безробітних таких менше від 45 %), із професійно-технічною – 19 % (35 %), із початковою та середньою – 11 % (20 %). У статевому складі ВПО спостерігається суттєве переважання жінок (62 %).

Нерівномірний регіональний розподіл ВПО призводить до надмірного соціального й адміністративного навантаження на громади, локальні ринки праці та соціальну інфраструктуру регіонів вселення. Не є сталими суспільні відносини й на тимчасово окупованій території та у східних регіонах України, що суттєво впливає на вирішення державними органами влади важливих проблем ВПО, особливо стосовно гарантування й дотримання їхніх громадських прав і свобод. Хоча і було створено МТОТ (згодом Міністерство з питань

реінтеграції тимчасово окупованих територій), проте реальних повноважень та обов'язків ця інституція поки що не отримала.

До проблем ВПО, які потребують нагального вирішення, віднесені:

- забезпечення житлом ВПО – спосіб вирішення цієї проблеми має бути диференційованим залежно від планів і намірів ВПО, а також різними шляхами – від будівництва нового житла до тимчасового розміщення (розселення у літніх таборах, санаторіях, у підпорядкованих місцевій владі установах);

- зайнятість ВПО (необхідно враховувати гендерний аспект, а також удосконалювати систему реєстрації, обліку та систематизації збирання даних щодо кваліфікації ВПО та оцінки потреб працевлаштування чи самозайнятості, професійної перепідготовки та підвищення кваліфікації ВПО, підтримки підприємницької діяльності);

- налагодження системи отримання загальнообов'язкових соціальних виплат на території України (особам, які проживають на окупованій території та не отримують аналогічних виплат від Росії, що підтверджено в установленому порядку, а також особам, які проживають на території проведення Антитерористичної операції/операції Об'єднаних сил (АТО/ООС), має бути забезпечена гарантія отримання виплат);

- забезпечення реалізації політичних, соціальних та культурних прав ВПО (нині відсутні механізми участі ВПО в управлінні державними справами та у здійсненні місцевого самоврядування в громадах, у яких тимчасово проживають згадані особи, а проблеми вироблення нових культурних архетипів залишаються невіршеними).

Однією з головних причин незмінного переліку проблем ВПО є фрагментарність державного регулювання ВВМ, а також декларативний характер частини в цілому прогресивних нормативно-правових актів у цій сфері. Переклавши певну ініціативу у вирішенні проблем ВВМ на громадськість і місцеве самоврядування, держава залишається неактивною у підвищенні їх ресурсної спроможності.

На підставі контент-аналізу обласних програм розвитку регіонів, які прийняли найбільшу кількість ВПО, виявлено проблемні питання та запропоновано відповідні управлінські рішення, а саме:

- для Вінницької області, де серед ВПО переважає працездатне населення, позитивним показником забезпечення інтеграції є наявність програми зайнятості та виділення в ній окремих заходів для ВПО; проблема забезпечення житлом має вирішуватися шляхом визначення окремих напрямів чи пріоритетів у чинних програмах відповідно до потреб ВПО та можливостей місцевого бюджету; питання забезпечення ВПО психосоціальною підтримкою перебуває поза увагою влади; рекомендації органам влади області: більше сприяти підприємницькій активності ВПО, включивши їх як окрему категорію в програму підтримки;

- для Дніпропетровської області, яка порівняно з іншими областями приділяє недостатньо уваги ВПО, вирішення потребують такі проблеми: розробка програм підтримки ВПО, забезпечення житлом, забезпечення зайнятості та розширення можливостей працевлаштування, навчання й оздоровлення дітей, розвитку молоді з ВПО; в області є загальні програми для населення, якими охоплено окремі пріоритетні категорії, проте поза увагою залишаються ВПО; з огляду на це в контексті загальних програм пропонується виділити цю категорію населення як пріоритетну; рекомендації органам влади області: забезпечити залучення ВПО як пріоритетної категорії населення до окремих програм допомоги;

- для Запорізької області аналіз місцевих програм є ускладненим у зв'язку з їх розміщенням на сторінках окремих департаментів і відсутністю єдиного посилання та бази програм, як це реалізовано в інших областях; рекомендації органам влади області: зробити додатковий акцент на розвиткові малого підприємництва та добровільному об'єднанні громад;

- для Харківської області, яка має значну кількість пенсіонерів, особливої уваги потребують програми надання соціального житла та вирішення житлових проблем працездатного населення; рекомендації органам влади області: впроваджувати напрям із забезпечення соціальним житлом, програми доступного житла для працездатних осіб та сприяння підприємству, в тому числі за рахунок коштів міжнародних донорів;

- для Херсонської області відсутні програми підтримки дітей, правового захисту ВПО, програми психосоціальної підтримки, що слід упроваджувати, виходячи з потреб ВПО; рекомендації органам влади області: оскільки переважна більшість ВПО – це особи працездатного віку, важливим є напрям забезпечення зайнятості;

- для міста Києва, яке не досить системно вирішує проблеми ВПО (хоч спостерігається суттєвий прогрес у вирішенні проблем зайнятості, навчання й розвитку молоді), рекомендації є такими: впроваджувати напрям із забезпечення соціальним та доступним житлом і програми сприяння підприємству серед ВПО.

Донецька область є поки що єдиною в Україні, яка затвердила окрему програму інтеграції ВПО. У 2018 році в Донецькій області діяла Регіональна програма інтеграції, соціальної адаптації та захисту внутрішньо переміщених осіб на 2018 рік, затверджена рішенням Голови облдержадміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 06.03.2018 р. № 315/5-18. Програма передбачала такі заходи:

- створення сприятливих умов для заняття фізичною культурою та спортом;

- покращення механізмів надання соціальної допомоги та пенсійних послуг; модернізація мобільних офісів для прийому документів; підвищення знань соціальних працівників під час надання психологічної допомоги ВПО; надання матеріальної допомоги ВПО;

- надання якісних правових послуг ВПО та підвищення їх обізнаності: створення вікна адміністративних послуг на контрольних пунктах в'їзду-виїзду; безоплатна правова допомога ВПО, розробка та

розповсюдження інформаційних матеріалів;

- забезпечення психологічної та медичної підтримки ВПО;
- створення належних умов проживання: проведення комплексу ремонтних робіт приміщень у містах і районах компактного проживання ВПО; компенсація витрат підприємствам, установам та організаціям, пов'язаним із проживанням ВПО; залучення міжнародної технічної допомоги для забезпечення житлом ВПО; реалізація проектів з будівництва та реконструкції приміщень під житло;
- підтримка і захист дітей: забезпечення ведення реєстру дітей сиріт – ВПО, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перемістилися з окупованих територій без супроводу законних представників; організація оздоровлення та відпочинку ВПО; створення освітніх центрів «Донбас-Україна»;
- інформаційне забезпечення ВПО: забезпечення роботи інформаційних центрів, створення стенду, проведення прес-турів, проведення інформаційно-консультаційних заходів;
- сприяння працевлаштуванню безробітних із ВПО та здійснення їх професійного навчання як умови підвищення конкурентоздатності на ринку праці: залучення міжнародних проектів для підтримки підприємництва, проведення тренінгів з розвитку підприємництва, компенсація витрат на оплату праці за працевлаштування зареєстрованих безробітних з ВПО, виплата компенсації зареєстрованим безробітним з ВПО витрат для проходження попереднього медичного та наркологічного огляду, здійснення індивідуального супроводу безробітних з ВПО, який передбачає протягом 12 місяців психологічну, соціальну та юридичну підтримку; залучення ВПО до громадських та інших робіт; здійснення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації; надання ваучерів на навчання;
- сприяння реінтеграції ВПО в суспільство приймаючих громад [4,5].

На 2019–2020 роки в Донецькій області ухвалено Регіональну програму підтримки та інтеграції внутрішньо переміщених осіб [5]. Вона є прикладом системного впровадження Стратегії та Плану заходів, у зв'язку з чим є можливість з посиланнями на відповідні розділи Стратегії та Плану заходів, відстежувати їх реалізацію в регіоні. Наявність такої Програми й постійний моніторинг та оцінювання її впровадження можуть стати найкращою практикою інтеграції ВПО в Україні та прикладом діяльності місцевих органів влади для забезпечення інтеграції ВПО [5].

Здійснений вище контент-аналіз обласних програм у деяких регіонах України дозволяє підсумувати проблемні питання у забезпеченні інтеграції ВПО у місцеві громади та дати деякі рекомендації обласній владі (табл. 1).

Таблиця 1.

Виявлені проблемні питання у забезпеченні інтеграції ВПО у місцеві громади у деяких регіонах України (за результатами контент-аналізу обласних програм)

Область України	Виявлені проблемні питання у забезпеченні інтеграції ВПО у місцеві громади	Рекомендації для обласних органів влади
Вінницька	Вінницька область має переважання серед ВПО працездатного населення, тому наявність програми зайнятості та виділення окремих заходів для ВПО є позитивним показником забезпечення інтеграції. Проблема забезпечення житлом ВПО шляхом визначення окремих програм чи пріоритетів у чинних програмах потребує уваги й опрацювання відповідно до потреб ВПО та можливостей місцевого бюджету. Проблема забезпечення ВПО психосоціальною підтримкою перебуває поза увагою	Посилити сприяння підприємницької активності ВПО, включивши їх як окрему категорію в програму підтримки
Дніпропет-ровська	Область приділяє недостатньо уваги проблемам ВПО та виконанню Плану заходів, зокрема порівняно з іншими областями, які мають значно меншу кількість переселенців. Зокрема, уваги потребують такі проблеми: розробки програм підтримки ВПО, забезпечення житлом, забезпечення зайнятості й розширення можливостей працевлаштування, навчання, оздоровлення дітей, розвитку молоді з ВПО. Область має загальні програми для населення, в яких виділяє окремі, пріоритетні категорії, які мають права користуватися програмами, при цьому особи з ВПО залишаються поза увагою і перетворюються на «невидиму категорію» потребуючого населення.	Забезпечити включення ВПО як пріоритетної категорії населення до окремих програм допомоги, з урахуванням потреб ВПО
Запорізька	Аналіз місцевих програм області є ускладненим у зв'язку з їх розміщенням на сторінках окремих департаментів та відсутністю єдиного посилання і бази програм, як це реалізовано в інших областях	Зробити додатковий акцент на розвиткові малого підприємництва та добровільному об'єднанню громад

Область України	Виявлені проблемні питання у забезпеченні інтеграції ВПО у місцеві громади	Рекомендації для обласних органів влади
Харківська	Харківська область відповідно до Плану заходів здійснює розробку програм підтримки ВПО, забезпечення зайнятості і розширення можливостей працевлаштування. Попри значну кількість осіб пенсійного віку Харківська область не має програм надання соціального житла для ВПО, а також програм вирішення житлових проблем працездатного населення. Програма підтримки підприємництва серед ВПО передбачає допомогу за рахунок міжнародних донорів	На Харківщині варто впроваджувати напрям забезпечення соціальним житлом, програми доступного житла для працездатного населення та сприяння підприємництву
Херсонська	Херсонська область відповідно до Плану заходів здійснює розробку програм підтримки ВПО, вирішує проблеми зайнятості через підприємницькі ініціативи та забезпечення доступним житлом. В області відсутні програми підтримки дітей, правового захисту ВПО а також програми психосоціальної підтримки, що слід впроваджувати, виходячи з потреб ВПО	Оскільки переважна більшість ВПО в Херсонській області – це особи працездатного віку, у зв'язку з чим важливим є напрямом забезпечення зайнятості ВПО та працевлаштування.
Місто Київ	Місто у цілому не дуже системно вирішує проблеми ВПО, хоча є суттєвий прогрес у вирішенні проблем зайнятості й розширення можливостей працевлаштування, навчання, розвитку молоді з-поміж ВПО	Виходячи зі структури населення ВПО та їх кількості, у м. Києві та області варто впроваджувати напрям забезпечення соціальним житлом, програми доступного житла для працездатного населення та сприяння підприємництву серед ВПО

**Джерело: складено автором на основі Регіональної програми інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Україні у 2018–2019 роках [6]*

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, Уряд України та місцеві органи влади мають орієнтуватися на те, що головним пріоритетом під час використання бюджетних коштів допомоги ВПО мають бути програми розвитку, зокрема забезпечення засобів для існування та прав ВПО, що є частиною довгострокових рішень, довіри переміщених громадян та базису для планування власного розвитку за території прибуття ВПО, що визначає потенціал розвитку даного регіону прибуття ВПО. Саме Стратегія інтеграції ВПО та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року та відповідний план заходів є тими засадничими документами, які містять програми розвитку та мають активно реалізовуватися як довготривала умова вирішення проблем ВПО в Україні.

Таким чином, на регіональному рівні організаційно-комунікаційна діяльність щодо пом'якшення наслідків ВВМ і стабілізації суспільних відносин в неокупованих районах Донецької та Луганської областей може здійснюватися за допомогою проведення громадських слухань щодо проблем ВВМ (відповідно до ст. 13 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»), утворення комісії з питань ВВМ у сільських, селищних і міських радах (відповідно до ст. 13 зазначеного закону), ухвалення обласних і місцевих програм розвитку із залученням інститутів громадянського суспільства й міжнародної технічної допомоги, проекти якої завжди містять у собі адвокаційний і медіа-компоненти тощо.

За результатами аналізу ефективності донорської допомоги та спрямованих на вирішення проблем ВПО програм і проєктів міжнародної технічної допомоги, які упроваджувалися в Україні з 2014 р., виокремлено такі доміанти подальшої підтримки ВПО: адресність заходів, координація та комунікація; управління процесами інтеграції ВПО; моніторинг та актуалізація напрямів допомоги ВПО; механізми усунення обмежень і викликів, які існували до конфлікту, керуючись принципом «ВВВ» (building back better), тобто «відновлювати навіть краще».

Список використаної літератури.

1. Про схвалення Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 909-р // Урядовий кур'єр. – 2017. – № 240.

2. ВПО у довготривалому переміщенні: чи є місцева інтеграція рішенням? [Електронний ресурс] // Brookings Institute : офіц. сайт. – Режим доступу: www.brookings.edu/wp-

content/uploads/2016/06/protracteddisplacement_jun2011_en.pdf (дата звернення: 20.11.2019).

3. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 рік : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.11.2018 № 944-р [Електронний ресурс] // Урядовий портал. Єдиний веб-портал виконавчої влади України. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-realizaciyi-strategiyi-integraciyi-vnutrishno-peremishchenih-osib-ta-vprovadzhennya-dovgostrokovih-rishen-shchodo-vnutrishnogo?fbclid=IwAR2Vc3fuTS0MKMKX85E8h3HPUX5_QkXhDzap2Vjx4f1J1IP3wGJP1IANc-I (дата звернення: 20.11.2019).

4. Регіональна програма будівництва (придбання) доступного житла у Херсонській області на 2018–2022 роки : затверджена рішенням Херсонської обласної ради від 16.03.2018 № 824 [Електронний ресурс] // Херсонська обласна державна адміністрація : офіц. сайт. – Режим доступу: <http://khoda.gov.ua/reg%D1%96onalna-programa-%D1%96ndiv%D1%96dualnogo-zhitlovogo-budvniictva-na-sel%D1%96-ta-pol%D1%96pshennja-zhitlovih-umov-s%D1%96lskogo-naselennja-%C2%ABvlasnij-d%D1%96m%C2%BB> (дата звернення: 20.11.2019).

5. Регіональна програма інтеграції, соціальної адаптації та захисту внутрішньо переміщених осіб на 2018 рік : затверджена рішенням Голови обласної адміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 06.03.2018 № 315/5-18 [Електронний ресурс] // Донецький обласний навчально-методичний центр психологічної служби системи освіти : сайт. – Режим доступу: <https://dnmcp.com.ua/sites/default/files/inline-images/2018-10/2018-10-07-1/%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D0%92%D0%9F%D0%9E%202108.pdf> (дата звернення: 20.11.2019).

6. Регіональні програми інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Україні у 2018–2019 роках : звіт за результатами моніторингу [Електронний ресурс] / І. Лоук ; програма «Радник з питань ВПО». – Київ, 2019. – 45 с. Режим доступу: radnyk.org/reports/monitoring_2018-2019.pdf (дата звернення: 20.11.2019).

References.

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution “On approval of the Strategy for integration of internally displaced persons and implementation of long-term decisions on internal displacement until 2020”, Government courier, vol. 240.

2. Brookings Institute (2016), “IDPs in long-term relocation: is local integration the solution? IDPs in long-term relocation: is local integration the solution?”, available at: www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/protracteddisplacement_jun2011_en.pdf (Accessed 20 Nov 2019).

3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018), Resolution “On approval of the action plan for the implementation of the Strategy for the Integration of Internally Displaced Persons and the implementation of long-term decisions on internal displacement for the period up to 2020”, available at: https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-realizaciyi-strategiyi-integraciyi-vnutrishno-peremishchenih-osib-ta-vprovadzhennya-dovgostrokovih-rishen-shchodo-vnutrishnogo?fbclid=IwAR2Vc3fuTS0MKMKX85E8h3HPUX5_QkXhDzap2Vjx4f1J1IP3wGJP1IANc-I (Accessed 20 Nov 2019).

4. Kherson'ska oblasna derzhavna administratsiia (2018), “Regional program of construction (purchase) of affordable housing in the Kherson region for 2018-2022”, available at: <http://khoda.gov.ua/reg%D1%96onalna-programa-%D1%96ndiv%D1%96dualnogo-zhitlovogo-budvniictva-na-sel%D1%96-ta-pol%D1%96pshennja-zhitlovih-umov-s%D1%96lskogo-naselennja-%C2%ABvlasnij-d%D1%96m%C2%BB> (Accessed 20 Nov 2019).

5. Donetsk'kyj oblasnyj navchal'no-metodychnyj tsentr psykholohichnoi sluzhby systemy osvity (2018), “Regional program of integration, social adaptation and protection of internally displaced persons for 2018”, available at: <https://dnmcp.com.ua/sites/default/files/inline-images/2018-10/2018-10-07-1/%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D0%92%D0%9F%D0%9E%202108.pdf> (Accessed 20 Nov 2019).

6. Loiuk, I. (2019), “Regional programs for the integration of internally displaced persons in Ukraine in 2018-2019”, available at: radnyk.org/reports/monitoring_2018-2019.pdf (Accessed 20 Nov 2019).

Стаття надійшла до редакції 20.05.2020 р.